

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi S. P. i S. P.1

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 3612/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 8 października 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt I ACa 3612/23
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie
terminu rozprawy w sprawie o sygnaturze akt I ACa 3612/23 nie
później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia
Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie odpisu
postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania;**

**III. przyznaje skarżącej S. P. od Skarbu Państwa – Sądowi
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000
(dwa tysiące) złotych za okres od 30 listopada 2023 r. do 8
października 2025 r.;**

**IV. przyznaje skarżącemu S. P.1 od Skarbu Państwa – Sądowi
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000**

(dwa tysiące) złotych za okres od 30 listopada 2023 r. do 8 października 2025 r.;

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej S. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

VI. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego S. P.1 kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

VII. oddala skargę w pozostałym zakresie;

VIII. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej S. P. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

IX. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego S. P.1 kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 29 lipca 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 31 lipca 2025 r., skarżący: S. P. i S. P.1,

działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 3612/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie (pkt 1), zobowiązanie Sądu Apelacyjnego do podjęcia odpowiednich czynności w sprawie (pkt 2), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących kwoty po 5 000 (pięć tysięcy) złotych (pkt 3), zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 4). Skarżący opłacili skargę na przewlekłość postępowania kwotą 400 (czterysta) złotych.

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik skarżących wyjaśnił, że postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd I instancji rozpoczęło się 6 kwietnia 2021 r. i zakończyło się w dniu 12 kwietnia 2023 r. Pomimo złożenia przez pozwanego w dniu 1 sierpnia 2023 r. apelacji, nie doszło do doręczenia jej odpisu pełnomocnikowi powodów ani do wyznaczenia terminu rozprawy. W uzasadnieniu skargi wskazano także na prawo jednostki do rzetelnego procesu sądowego oraz na fakt, że w przedmiotowej sprawie postępowanie trwa dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, a zachowanie powodów w żaden sposób nie przyczyniło się do przewlekłości postępowania. Przedmiotem sprawy jest roszczenie wynikające z umowy kredytu. Pomimo złożenia wniosków o podjęcie czynności w sprawie nie zostały one podjęte.

W odpowiedzi na skargę z dnia 24 września 2025 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego 25 września 2025 r., Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o jej oddalenie. W dalszej części odpowiedzi wyjaśnił, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 29 listopada 2023 r., a Sąd niezwłocznie dokonał czynności wstępnych, po czym przedstawił ich przebieg.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi na przewlekłość postępowania zasługiwały na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018

r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną bezczynność sądu, jako naruszającą prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że

przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Przedmiotowa sprawa zakończyła się przed Sadem Okręgowym 12 kwietnia 2023 r. wydaniem wyroku, po czym wniesiono apelację. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 29 listopada 2023 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS, wylosowano sędziego referenta. W tym samym dniu sprawę wpisano do repertorium ACa oraz zarządzono skierowanie sprawy do rozpoznania według kolejności wpływu do danego referatu. Pismami z dnia 19 czerwca 2024 r., 10 września 2024 r., 30 października 2024 r., 22 listopada 2024 r., powodowie wnosili o podjęcie czynności w sprawie. Zarządzeniem z dnia 3 grudnia 2024 r. poinformowano pełnomocnika powodów, że sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych toteż wobec braku wskazania szczególnych okoliczności uzasadniających rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu, czynności związane z nadaniem biegu apelacji zostaną podjęte według kolejności wpływu do referatu. Kolejne pisma powodów o podjęcie czynności w sprawie wpłynęły odpowiednio w dniach: 26 lipca 2024 r., 22 maja 2025 r., 30 czerwca 2025 r. i 15 lipca 2025 r. Pozwany w dniu 19 sierpnia 2024 r. złożył pismo procesowe zawierające uzupełnienie apelacji, a w dniu 16 stycznia 2025 r. wpłynęło pismo zawierające wniosek dowodowy. Zarządzeniem z 29 lipca 2025 r. nadano bieg

apelacji pozwanego m.in. zarządzono doręczyć odpis apelacji pełnomocnikowi powodów.

W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżących o zasądzenie na ich rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądania skarżących. Ponadto z urzędu Sąd Najwyższy zaleca podjęcie czynności w sprawie w tym wyznaczenie rozprawy w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania akt niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2, 3 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW

[r.g.]